

2. Послуги системи мережі УІСТТ. Офіційний сайт Української інтегрованої системи трансферу технологій. URL: <http://untt.com.ua/ua/services>.

REFERENCES

1. Rehlament roboty Ukrainskoi intehrovanoi systemy transferu tekhnolohii. Ofitsiinyi sait Ukrainskoi intehrovanoi systemy transferu tekhnolohii. URL: <http://untt.com.ua/ua/materials/support/dokumenty/reglament-roboti-mttu> [In Ukrainian].

2. Posluhy systemy merezhi UISTT. Ofitsiinyi sait Ukrainskoi intehrovanoi systemy transferu tekhnolohii. URL: <http://untt.com.ua/ua/services> [In Ukrainian].

Панфілова Дар'я Андріївна

адвокат, кандидат юридичних наук,

молодший науковий співробітник

НДІ правового забезпечення інноваційного розвитку

НАПрН України

ORCID: 0000-0001-6408-3675

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПРАВочИНІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

Наукова робота присвячена аналізу становлення правового регулювання правочинів з використанням електронних грошей в Україні. На підставі проведеного дослідження було констатовано необхідність та нагальність розробки та прийняття Закону України «Про електронні гроші» та Стратегії реформування національного законодавства у сфері обігу електронних грошей, враховуючи найкращі напрацювання закордонної практики.

Ключові слова: електронні гроші, платіжна інфраструктура, безготівкові розрахунки, криптовалюта, Європейський Союз.

Panfilova Daria

*Attorney, Ph.D, junior researcher of Scientific and Research
Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development
of NALS of Ukraine*

ORCID: 0000-0001-6408-3675

LEGAL REGULATION OF TRANSACTIONS WITH ELECTRONIC MONEY IN UKRAINE

The scientific work is devoted to the analysis of legal regulation of transactions with electronic money in Ukraine. On the basis of the conducted research, taking into account the best practices of foreign countries, there was identified the necessity and urgency of the development and adoption of the Law of Ukraine «On electronic money» and the Strategy of the national legislation reformation in the sphere of electronic money circulation.

Keywords: electronic money, payment infrastructure, cashless payments, cryptocurrency, European Union.

У сучасних економічних й політичних умовах популяризація електронних грошей щорічно зростає, відбувається стрімке витіснення готівкових розрахунків з цивільного обороту. Переміщення трансформованих та інноваційних розрахунків у банківську сферу надає виконанням грошових зобов'язань більш прогресивного вигляду, а правочинам – нової форми. На появу електронних грошей як об'єкта, щодо якого безпосередньо здійснюються суб'єктивні цивільні права, певною мірою вплинула тенденція дематеріалізації речей, ослаблення речово-правових об'єктних характеристик на користь зобов'язально-правових. Сфера безготівкових розрахунків сьогодні досягла настільки високого рівня організації, що було запропоновано особливе поняття – «платіжна інфраструктура», яке позначає сукупність технічних й організаційних методів та механізмів проведення безготівкових платежів серед суб'єктів, між якими складаються певні правовідносини [1]. Наведене обумовлює аналіз правового регулювання правочинів з використанням такого виду грошей крізь призму поступового оновлення системи законодавства

у окресленій сфері та подальшого врегулювання правочинів реформованими нормами.

Нормативно-правове забезпечення обігу електронних грошей в Україні тривалий час залишалося поза увагою законодавця та лише фрагментарно врегульовувало відповідні правовідносини на теренах нашої держави, залишаючи широке коло можливостей для протиправних посягань та зловживань. Не викликає сумніву, що сьогодні, для подолання окреслених недоліків, доцільно створити дієвий правовий механізм, для чого, на підставі історичного методу, який ґрунтується на вивченні процесів формування та розвитку відповідного українського законодавства в хронологічній послідовності, необхідно проаналізувати історичний шлях становлення правових засад обігу електронних грошей у нашій країні.

Першим законодавчим актом, який передбачив необхідність створення системи електронного грошового обігу в Україні, було Розпорядження Президента України від 30.04.1992 № 79 «Про систему електронного грошового обігу в Україні» [2], яким було закріплено нагальність переходу до сучасних методів здійснення кредитно-фінансових операцій, удосконалення системи грошового обігу та захисту економічних інтересів держави. У 1994 році, з метою забезпечення своєчасного надходження платежів до державного бюджету, Кабінетом Міністрів України було прийнято постанову, якою було запроваджено електронні системи контролю та управління товарно-грошовим обігом [3]. Наведений документ став базисом для розробки Концепції побудови банківської й грошово-кредитної статистики та статистики платіжного балансу [4], яка закріпила основи системи електронних розрахунків безпосередньо на міжбанківському рівні. На підставі наведеної Концепції було прийнято Постанову Національного банку України «Про впровадження в Україні Національної системи масових електронних платежів» [5], де, серед інших основних завдань, визначено створення нормативно-правової бази для підтримки безготівкового обслуговування населення. Необхідно наголосити, що й сьогодні окреслене завдання залишається не виконаним.

Визначальною подією на цьому етапі стало прийняття у 1999 році Закону України № 679-XIV «Про Національний банк України»

[6], норми якого закріпили повноваження цієї установи у галузі визначення та формування напрямків розвитку електронних технологій у банківській сфері, створення та забезпечення постійного, безпечного та ефективного функціонування й розвитку утворених національним банком платіжних та облікових систем та інші. Набуття чинності Закону України «Про банки і банківську діяльність» [7] у 2000 році закріпило порядок проведення безготівкових розрахунків як на підставі паперових, так і електронних документів. У статті 4 Закону України «Про державне регулювання ринків фінансових послуг» [8] було конкретизовано, що випуск електронних грошей належить до сфери надання фінансових послуг.

Доцільно зауважити, що, з моменту проголошення незалежності нашої держави та до 2000-х років, нормативно-правове регулювання питань обігу електронних грошей носило виключно фрагментарний характер у рамках загальних актів законодавства, тим самим створюючи первинний та недосконалий базис для подальшої законодавчої регламентації відповідної діяльності. Крім того, за більш ніж десятиліття не було прийнято жодної спроби з розробки спеціальних нормативно-правових актів з метою впорядкування існуючих правовідносин.

Відсутність норм емісії та обігу електронних грошей призвела до значних правових проблем, оскільки діяльність операторів в умовах правової невизначеності стала міцним плацдармом для зловживань, корупційних та тіньових податкових схем, що, у своїй сукупності, породжувало умови повної незахищеності учасників ринку з обігу електронних грошей. Деякі науковці наголошували й досі притримуються відповідної точки зору, що обіг електронних грошей не потребує спеціального нормативно-правового регулювання, з огляду на той факт, що він за своєю сутністю є зобов'язанням, сутність якого врегульована нормами Цивільного кодексу України. Частково таке твердження є істинним, однак фактично має місце затягування стану правової невизначеності електронних грошей, особливо зважаючи на велику кількість прогалин та неточностей, які виникають за умови звернення до положень згаданого кодексу під час формування відповідних правовідносин, зокрема: відсутній порядок випуску елек-

тронних грошей, який надає змогу їх емітентам випускати такі гроші без відповідного забезпечення; анонімність та відсутність обмежень призводить до проведення сумнівних платіжних операцій, уникнення оподаткування тощо. Таким чином, визначення електронних грошей як зобов'язань та регламентація їх обігу виключно нормами Цивільного кодексу України не враховує суттєвих особливостей фінансово-правової природи електронних грошей.

5 квітня 2001 року було прийнято Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні», який і сьогодні залишається основним спеціальним документом, норми якого безпосередньо регулюють функціонування електронних грошей [9]. У 2003 році Національним банком України було створено внутрішньодержавну банківську багатоемітентну платіжну систему, у якій розрахунки за товари та послуги, одержання готівки та інші операції здійснюються за допомогою смарт-карток – Національну платіжну систему «Український платіжний простір» (НПС ПРОСТІР) та затверджено тариф на надання відповідних послуг Національним банком України. Проте відсутність подальшого необхідного нормативного та технологічного забезпечення в країні призвели до того, що НПС «ПРОСТІР» не отримала значного розповсюдження. У 2013 році згадувана платіжна система знову здобула шанс на існування на теренах нашої держави, а у 2016 році її назву, логотип та слоган було змінено на Національну платіжну систему масових електронних платежів «Український платіжний простір» (НПСМЕП «ПРОСТІР»), у якій сьогодні продовжують функціонувати електронні гроші.

Визначальним для подальшої долі електронних грошей на території України стало прийняття постанови Національного банку України № 178, якою затверджено Положення про електронні гроші в Україні [10], яким передбачалося, що випуск електронних грошей в Україні мали право здійснювати виключно банки та лише у гривневому еквіваленті (за винятком випуску наперед оплачених платіжних карток). Аналіз цього нормативно-правового акта дає підстави стверджувати, що його норми повністю корелюються із положеннями Директиви 2000/46/ЕС, однак із певними зауваженнями та обмеженнями, наприклад: сума електронних грошей на одному електро-

нному пристрої, який належав користувачу, й сума однієї транзакції у системах електронних грошей обмежувалася у розмірі 5000 гривень. Безумовно, таке законодавче обмеження викликало незадоволення користувачів. Так, було подано позовну заяву про визнання незаконною вказаної Постанови Національного банку України (справа окружного адміністративного суду м. Києва № 2а-9328/09/2670) [11]. Однак ця спроба не увінчалася успіхом, й судом було відмовлено у задоволенні позовних вимог у зв'язку із їх необґрунтованістю.

Суперечки між державою та клієнтами на цьому не зупинилися. Так, у межах плану заходів із детінізації економіки та виявлення незаконних оптимізацій, Державна фіскальна служба України посилила контроль за діяльністю платіжних систем та, в цілому, за операціями із використанням електронних грошей і визнала, що електронні гаманці можуть використовуватися для податкової оптимізації, внаслідок чого органи Державної фіскальної служби України почали масово стягувати податок на додану вартість з партнерів WebMoney за купівлю Wbm, за оплату товарів та послуг (навіть за оплату за допомогою WebMoney мобільного зв'язку). Позиція Державної фіскальної служби України обумовила оскарження дій представників цієї служби в судах з метою визнання таких дій неправомірними та скасування наданих органами ДФСУ повідомлень-рішень. Яскравим прикладом такої боротьби у цьому аспекті є справа № 2а-42453/09/2070 за адміністративним позовом ТОВ «УСМП-7» до Державної податкової інспекції у Жовтневому районі м. Харкова про визнання недійсним податкового повідомлення-рішення. Відповідно до оскаржуваного рішення було проведено нарахування податку на додану вартість на операції з купівлі товару у електронному вигляді масиву електронних одиниць поповнення рахунку оператора WebMoney WMU (prepaid-продукції). Дослідивши всі обставини справи, таке рішення державного органу було визнане не чинним та скасоване спірне податкове повідомлення-рішення. Головним аргументом на користь позивачів слугувало те, що операції з купівлі WMU за своїм змістом та сутністю є правом вимоги продавця до первинного дебітора (борговим зобов'язанням), яке отримало свій вираз у електронній формі, й, відтак, не належать до операцій, на які,

відповідно до вимог чинного законодавства, можуть бути покладені податки на додану вартість [12]. Наведений прецедент став підставою появи великої кількості аналогічних судових рішень.

Нову віху у нормативно-правовому регулюванні правочинів із електронними грошима започаткувала постанова № 481 від 04.11.2010 року «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей», у якій було закріплено загальні положення та вимоги до їх випуску [13], залишивши прерогативу випуску таких грошей виключно банківським установам, а суму електронних грошей, які зберігаються на спеціалізованому пристрої, який може поповнюватися, було збільшено з 5000 до 14000 гривень. Наведена постанова, як і попередня, розроблялася у рамках адаптації до норм Європейського Союзу, а саме – Директиви 2009/110/ЄС. Наразі до наведеного нормативно-правового акту продовжують вноситися суттєві доповнення та зміни, розширюючи його зміст.

Вищевказані нормативно-правові акти не вирізнялися прогресивністю на той час та лише частково відповідали законодавству країн, які вже активно використовували електронні гроші, що призвело до яскраво вираженої недосконалості правової регламентації відповідних відносин та низького рівня правосвідомості й правової культури суб'єктів використання електронних грошей. Крім того, така невиваженість дій призвела до невиконання емітентами електронних грошей положень вже діючого законодавства. Наведена обставина стала рушійним фактором для прийняття Закону України від 18 вересня 2012 року № 5284-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування платіжних систем та розвитку безготівкових розрахунків» [14], яким було суттєво перероблено норми законодавчих актів у сфері обігу електронних грошей та посилено кримінальну та адміністративну відповідальність за їх порушення. Незважаючи на прийняття окресленого акту, правовідносини все ще залишилися недостатньо врегульованими. Постановою Правління Національного банку України від 10.02.2016 р. № 65 «Про внесення змін до Положення про електронні гроші в Україні» користувачам надали змогу отримувати електронні гроші

від нерезидентів, випуск яких провадиться емітентом-нерезидентом, виключно у випадках, коли міжнародна система Інтернет-розрахунків забезпечує погашення таких грошей перерахуванням коштів на рахунок користувача у банку-резиденті [15].

У подальшому увага почала приділятися питанням правового статусу криптовалют в Україні. Відповідно до листів та роз'яснень Національного банку України Bitcoin було визнано грошовим сурогатом та заборонено використання цієї валюти на території держави [16]. У 2017 році Спільна заява фінансових регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні [17] визначила багатогранність та невідзначеність правової сутності криптовалюти, що призводить до неможливості її ототожнення із суміжними поняттями (кошти, валюта, валютна цінність, законний платіжний засіб, електронні гроші, цінні папери, грошовий сурогат тощо). Наведений документ також, серед іншого, визначив коло можливих ризиків, виникнення яких є наслідком використання криптовалюти. Найбільш визначною подією у сфері правового регулювання використання електронних грошей на теренах нашої держави доцільно визнати прийняття Закону України 21 червня 2018 року «Про валюту і валютні операції» [18], яким визначено правові засади здійснення валютних операцій, валютного регулювання та валютного нагляду, права та обов'язки суб'єктів валютних операцій і уповноважених установ та встановлено відповідальність за порушення ними валютного законодавства, де особливу увагу приділено електронним грошам.

Розглянувши основи правового регулювання обігу електронних грошей на території України, доцільно звернутися до сутності правочинів, які вчиняються із їх допомогою, до яких можливо віднести електронну комерцію (розрахунки – оплата платежу за товари, роботи, послуги), приватні грошові перекази та інші електронні правочини. Необхідно наголосити на невичерпності переліку правочинів, які можуть укладатись з використанням електронних грошей, більш того, законодавцем не встановлено обмежень щодо предмету й виду правочинів, що можуть бути укладені з такими грошима, які сьогодні вже починають виконувати функцію засобу накопичення й виступати засобом збереження активів. Крім того, існування цього

виду грошей стало можливим завдяки зобов'язанням, серед яких центральне місце займають договір банківського рахунку та розрахункові зобов'язання, що вказує на їх нерозривний зв'язок.

Аналізовані правочини укладаються на підставі договірних зобов'язань (які є юридичними фактами), у яких беруть участь суб'єкти із законодавчо врегульованим особливим правовим статусом. Наприклад, суб'єктами відносин з приводу переказів електронних грошей є такі особи: оператор електронних грошових коштів, клієнт, операційний центр, платіжний кліринговий центр, центральний платіжний кліринговий контрагент. Суб'єктами, без яких неможливе функціонування системи переказу електронних грошей, є оператор електронних грошових коштів і клієнт. Інші учасники є не обов'язковими й можуть бути залучені за необхідністю. Таким чином, структура відносин між учасниками обігу електронних грошей будується на договірних засадах. Серед правочинів із використанням електронних грошей переважає диспозитивний метод регулювання, відтак, кінцеві правові умови їх вчинення залежать від умов договорів, що укладаються учасниками обігу електронних грошей між собою. Беззаперечним є той факт, що умови зазначених договорів не можуть суперечити імперативним нормам чинного національного законодавства.

У рамках проведеного аналізу потребує уваги спеціальний нормативно-правовий акт, яким було вперше детально врегульовано порядок ведення електронної торгівлі в Україні – Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII «Про електронну комерцію» [19]. Новелою норм цього акта є закріплення поняття «електронний правочин», вчинення якого відбувається із залученням інформаційно-телекомунікаційних систем. Доцільно відзначити, що, в цілому, наведений закон є прогресивним із огляду на урегульованість праввідносин, які були поза межами правового поля держави. Наразі ще не можна з впевненістю стверджувати про його високу ефективність, зважаючи на нетривалу дію нормативно-правового акта, однак, потреба у вдосконаленні й коригуванні закріплених положень вже сформувалася.

У зв'язку зі стрімким розвитком інформаційних технологій, правовою нерегульованістю суспільних відносин у сфері використан-

ня електронних грошей та їх специфічним характером на практиці виникають певні труднощі, зокрема: а) складність у індивідуалізації суб'єктів правочинів; б) транскордонність правовідносин обґрунтовує необхідність визначення відповідних норм законодавства для застосування та врахування під час вчинення правочинів; в) специфічність та невизначеність криптовалют; г) стрімкі трансформації та інноватика у технологічному вимірі електронних грошей, яка ускладнює можливості належного правового регулювання.

Також потребує врахування той факт, що більшість правочинів перебувають у тіні, що спричинено, серед іншого, неякісним правовим регулюванням питань оподаткування та ускладненими можливостями контролю за суб'єктами відповідних правовідносин. Крім того, на території нашої держави залишається неврегульованим питання вирішення спорів між особами, якими укладено правочини із використанням електронних грошей. Наведене значно ускладнює реалізацію прав та обов'язків сторін правочину, наголошує на безкарності нівелювання договірними засадами.

Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що вдосконалення законодавства у сфері обігу електронних грошей наразі перебуває на піку своєї актуальності та потребує свого якісного оновлення, з огляду на те, що за попередні роки воно лише фрагментарно врегулювало відповідні правовідносини. З урахуванням вектору європейської інтеграції нашої держави доцільним вбачається проведення адаптації національних нормативно-правових актів до усталеної міжнародної нормотворчої практики. Враховуючи виправдані законодавчі новації та з огляду на рекомендації міжнародних експертів й досі дискусійними залишаються окремі питання щодо механізму реалізації обігу електронних грошей у сучасних умовах.

Варто погодитися із більшістю представників доктрини та практиків із приводу необхідності прийняття єдиного спеціального Закону України «Про електронні гроші». Такий нормативно-правовий акт є нагальною вимогою часу та стане необхідним важелем на шляху врегулювання укладання правочинів із електронними грошима. Вбачається за можливе запропонувати, перед прийняттям означеного закону, затвердити детально розроблену Стратегію реформування

національного законодавства у сфері обігу електронних грошей, заклавши у ній підвалини врегулювання відповідних правовідносин на довгострокову перспективу, пріоритетні цілі законодавчих трансформацій та темпоральні рамки таких змін з урахуванням напрацювань закордонної практики та представників доктрини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення про порядок реєстрації платіжних систем, учасників платіжних систем та операторів послуг платіжної інфраструктури, затверджене Постановою Правління Національного банку України 04.02.2014 № 43. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0348-14>.

2. Про систему електронного грошового обігу в Україні: Розпорядження Президента України від 30.04.1992 № 79. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/ru/79/92-рп>.

3. Про впровадження електронних систем контролю та управління товарним і грошовим обігом: постанова Кабінету Міністрів України від 11.06.1994 № 390. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/390-94-п>.

4. Концепція побудови банківської і грошово-кредитної статистики та статистики платіжного балансу: постанова Правління Національного банку України № 101 від 20.05.94 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va101500-94?lang=uk>.

5. Про впровадження в Україні Національної системи масових електронних платежів: постанова Національного банку України № 24-112/611-8439 від 19.10.1999 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v8439500-99>.

6. Про Національний банк України: Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 29. Ст. 238.

7. Про банки і банківську діяльність: Закон України від 07.12.2000 № 2121-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 5–6. Ст. 30.

8. Про державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 1. Ст. 1.

9. Про платіжні системи та переказ коштів в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2346. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14>.

10. Положення про електронні гроші в Україні: постанова Національного Банку України від 25.06.2008 № 178. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0688-08>.

11. Справа окружного адміністративного суду м. Києва № 2а-9328/09/2670 за позовом ТОВ «Гепард» щодо визнання незаконною Постанови Національ-

ного банку України від 25.06.2008 № 178 «Про затвердження положення про електронні гроші». URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/6856049>.

12. Постанова Харківського окружного адміністративного суду за справою № 2а-42453/09/2070. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/6855383>.

13. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України з питань регулювання випуску та обігу електронних грошей: постанова Правління Національного банку України від 04.11.2010 № № 481. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10>.

14. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо функціонування платіжних систем та розвитку безготівкових розрахунків: Закон України від 18 вересня 2012 року № 5284-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5284-17>.

15. Про внесення змін до Положення про електронні гроші в Україні: постанова Правління Національного банку України від 10.02.2016 р. № 65 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-16>.

16. Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin. URL: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608.

17. Спільна заява фінансових регуляторів щодо статусу криптовалют в Україні. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=59735329.

18. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>.

19. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII/ URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19>.

REFERENCES

1. Polozhennia pro poriadok reiestratsii platizhnykh system, uchastykiv platizhnykh system ta operatoriv posluh platizhnoi infrastruktury, zatverdzhene Postanovoiu Pravlinnia Natsionalnoho banku Ukrainy 04.02.2014 № 43. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0348-14> [In Ukrainian].

2. Pro systemu elektronnoho hroshovoho obihu v Ukraini: Rozporiadzhennia Prezydenta Ukrainy vid 30.04.1992 № 79. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/ru/79/92-pp> [In Ukrainian].

3. Pro vprovadzhennia elektronnykh system kontroliu ta upravlinnia tovarnym i hroshovym obihom: postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 11.06.1994 № 390 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/390-94-p> [In Ukrainian].

4. Kontseptsiiia pobudovy bankivskoi i hroshovo-kredytnoi statystyky ta statystyky platizhnoho balansu: postanova Pravlinnia Natsionalnoho banku

Ukrainy № 101 від 20.05.94 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/va101500-94?lang=uk> [In Ukrainian].

5. Pro vprovadzhennia v Ukraini Natsionalnoi systemy masovykh elektronnykh platezhiv: postanova Natsionalnogo banku Ukrainy № 24-112/611-8439 від 19.10.1999 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v8439500-99> [In Ukrainian].

6. Pro Natsionalnyi bank Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 20.05.1999 r. № 679-XIV. (1999). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 29, art. 238.

7. Pro banky i bankivsku diialnist: Zakon Ukrainy vid 07.12.2000 r. № 2121-III. (2001). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 5–6, art. 30.

8. Pro derzhavne rehuliuвання ryнкiv finansovykh posluh: Zakon Ukrainy vid 12.07.2001 r. № 2664-III. (2002). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*, 1, art. 1.

9. Pro platizhni systemy ta perekaz koshtiv v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 r. № 2346. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2346-14> [In Ukrainian].

10. Polozhennia pro elektronni hroshi v Ukraini: postanova Natsionalnogo Banku Ukrainy vid 25.06.2008 № 178. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0688-08> [In Ukrainian].

11. Sprava okruzhnogo administratyvnoho sudu m. Kyieva № 2a-9328/09/2670 za pozovom TOV «Hepard» shchodo vyznannia nezakonnoiu Postanovy Natsionalnogo banku Ukrainy vid 25.06.2008 № 178 «Pro zatverdzhennia polozhennia pro elektronni hroshi». URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/6856049> [In Ukrainian].

12. Postanova Kharkivskoho okruzhnogo administratyvnoho sudu za spravoiu № 2a-42453/09/2070. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/6855383> [In Ukrainian].

13. Pro vnesennia zmin do deiakykh normatyvno-pravovykh aktiv Natsionalnogo banku Ukrainy z pytan rehuliuвання vypusku ta obihu elektronnykh hroshei: postanova Pravlinnia Natsionalnogo banku Ukrainy vid 04.11.2010 № № 481. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1336-10> [In Ukrainian].

14. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo funkcionuvannia platizhnykh system ta rozvytku bezghotivkovykh rozrakhunkiv: Zakon Ukrainy vid 18 veresnia 2012 roku № 5284-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5284-17> [In Ukrainian].

15. Pro vnesennia zmin do Polozhennia pro elektronni hroshi v Ukraini: postanova Pravlinnia Natsionalnogo banku Ukrainy vid 10.02.2016 r. № 65 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0065500-16> [In Ukrainian].

16. Roziasnennia shchodo pravomirnosti vykorystannia v Ukraini «virtualnoi valiuty/kryptovaliuty» Bitcoin. URL: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608 [In Ukrainian].

17. Spilna zaiava finansovykh rehulatoriv shchodo statusu kryptovaliut v Ukraini. URL: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=59735329 [In Ukrainian].

18. Pro valiutu i valiutni operatsii: Zakon Ukrainy vid 21.06.2018 № 2473-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19> [In Ukrainian].

19. Pro elektronnu komertsiiu: Zakon Ukrainy vid 03.09.2015 № 675-VIII/ URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/675-19> [In Ukrainian].

Пасмор Юлія Вікторівна

*кандидат наук із соціальних комунікацій,
науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційного
розвитку НАПрН України
ORCID: 0000-0001-8773-360X*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВОЇ НАУКИ В ІННОВАЦІЙНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Наукова робота присвячена дослідженню проблем, що виникають із стратегічних завдань інтеграції національної науки до європейського цифрового простору наукових досліджень. Авторка проаналізувала чинне законодавство та світові практики відкритої науки й відкритого доступу та зробила відповідні висновки.

Ключові слова: інтеграція національної науки, європейські практики відкритого доступу, відкриті наукові дослідження.

Pasmor Julia

*candidate of in Social Communication
researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal
Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine*